

Kieno interesus gina Lietuvos europarlamentarai?

Ar dalyvaudami Europos Sąjungos veikloje ir globalizacijos procesuose sugebėsime išsaugoti savo tautinį identitetą ir nacionalines vertybes? Kokius ir kieno interesus Europos Parlamente (EP) gina mūsų išrinktieji parlamentarai? Ar ES kuriama sistema nacionalinėms valstybėms daugiau naudinga, ar žalinga ir ko reikia, kad ji būtų panaudota mūsų valstybės tikslams?

Apie tai prie apskritojo stalo diskutavo buvęs Seimo stebėtojas Europos Parlamente Arminas LYDEKA, buvęs europarlamentaras Eugenijus MALDEIKIS, europarlamentaras Rolandas PAKSAS, politologas Marius KUNDROTAS ir žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Šia tema pastumdėjo dabartinio Europos prezidento žodžiai, kad laikas mesti nacionalinius simbolius į šiukšlyną ir ES mes kuriame kosmopolitinį žmogų, turintį tokias vertybes. Jau kalbėjome apie tai su kultūrininkais, menininkais, ir kaip tik tada kilo klausimas - ką gi daro mūsų europarlamentarai? Kaip jie reaguoja į tokius pasakymus?

Kadangi, Arminai, tu buvai vienas pirmųjų EP, nuo tavęs ir pradėjome.

A.LYDEKA: Iš tiesų dar tuomet, 2003 m. gegužę, pradėjau kartu su mūsų lietuviška delegacija dirbti EP, bet ne kaip EP nariai, o kaip stebėtojai. Toks statusas buvo sukurtas metams, per juos Lietuvos politikai turėjo perprasti Briuselio mechanizmą, kad po metų įstojus į ES, būtų galima iš karto įsiliėti ir produktyviai dirbti toje ES Seime.

Nenorėčiau komentuoti jūsų ištartos ir pacituotos frazės, nes pats jos negirdėjau, tad tai nebūtų konkretiška iš mano pusės. Tačiau norėčiau pasakyti, kad kai mes 2003 m. nuvykome į Briuselį, į EP, ir mums pristatė pačią sistemą ir tą šerdį, kuri laiko ES, idėja skambėjo taip, kad ES - tai vieningumas

per skirtingumą. Tuo norima atkreipti dėmesį į tai, kad sujungiamos pačios skirtingiausios tautos, kultūros, skirtingas vertybes išpažįstančios visuomenės; tu skirtumų sujungimas ir sukuria ES kaip stiprią sistemą ir ekonomiškai, ir politiškai, galinčią išreikšti savo nuomonę pasaulyje, nes šiuolaikiniame globaliame pasaulyje, kai atstumai yra sumenkę, viena valstybė, kad ir kokia stipri būtų, turi mažas galimybes ką nors nuveikti. Tuo tikslu ir buvo kuriama ES - kad sujungtų jėgas ir vieni kitus galėtų pamokyti, kalbėti, pagelbėti, priimti gerą ir pozityvią patirtį.

Manau, pirminė idėja buvo tokią, ir tiek mes ją stengėmės priimti, tiek paskui buvę parlamentarai to principo ir laikėsi. Taip, yra Lietuvos dvasia, tas išskirtinumas, bet mes turime dirbti visi komandoje kaip ES nariai.

E.MALDEIKIS: Man atrodo, šios vertybės nesikaitytoja. Europa turi savo tradicines ir labai senas kultūrinės, ideologines žmogaus teisių vertybes - jos susiformavo per daug šimtų metų ir dėl to vadinamos „senojo Europa“, palyginti su naujuoju pasauliu, vadinasi, Lotynų Amerika, Jungtinėmis Valstijomis ir Kanada bei Azija, kuri turi labai aiškia savo kryptį. Norėjau pasakyti, kad ten pirmiausia žiūrime per žmogaus teises, per žmonių saviraišką, o visa kita yra mūsų pačių dalykas - mūsų nacionalinė kultūra, vertybės jau yra mūsų problema. Kaip mes jas saugome ir plėtojame - tai mūsų reikalas, Briuselis to nereguliuoja. Europa visada pabrėžia daugiakultūrius dalykus, ir mes visada įdomūs esame tiek, kiek turime savo stiprią kultūrą, meną, sportą ir juos plėtojame. Mes įdomūs tuo, kiek esame išskirtiniai ir kaip įmanydami saugome savo paveldą. Bet mes turime domėtis, kuo gyvena Europa ir kitos kultūros.

R.PAKSAS: Aš gal įpilsiu šiek tiek alvyos, kad viskas neatrodytų taip gerai. Daugeliu atvejų skamba žodžiai „vertybės“, „senosios Europos vertybės“, ir aš kartais užduodu sau klausimą - o kokios tos vertybės? Bendrai paimtos jos galėtų būti dabar, nuo amžių amžių. Pavyzdžiui, prieš 200 metų ragaujančias moteris degino ant laužo - tai irgi vertybė? Ar mes jas keičiame, ar ne? Man atrodo, kad tos vertybės kinta, ir tai vyksta nuolat. Ne-

būčiau toks optimistas, kad ES prezidento žodžiai buvo pasakyti šiaip sau ar netyčia išsprūdo. Kova už galią, už savo valstybės interesų gynimą vyksta, vyko ir visą laiką vyks. Mes iš tiesų turėtume būti atidiūs, kad tas, kas priklauso Lietuvos valstybei, priklausytų ir toliau. Nemokamų pietų niekada nebūna.

Kadaise dar senovės indų filosofai buvo išskyrę tris valstybės kūrimo fazes. Pirmoji - teritorija, antroji - sustiprinta ekonomika, ūkis, trečioji - kultūra. Be šių trijų sąlygų nėra viena valstybė netapo stipri ir negali egzistuoti.

Sugrįžkime į Lietuvą - teritoriją lyg turime, ūkiu nesustiprinome, o apie kultūrą kalbėti jau ir nebeiseina... Ši vieta niekada nebūna tuščia. Kas nors ją turi užimti. O ES, matyt, vyruoja du procesai, kurie yra paraleliniai ir vienas su kitu konkuruoja. Vienas procesas - globalizacija, ir daugelis ES biurokratų yra dideli jos šalininkai, ypač didžiosios valstybės. Juk tai yra vienas stiprus centras, iš kurio valdoma viskas, visos šalys ir valstybės. Norėčiau pasakyti, kad jiems gana neblogai sekasi - 85 proc. teisės aktų, kurie yra priimami EP, automatiškai perkeliama į Lietuvos teisę. O kita procesas yra tas, kad nacionalinės valstybės, parlamentams, vyriausybėms, referendumams ir pan. būtų suteikiama daugiau teisių. Šie du procesai yra paraleliniai ir kuris iš jų yra stipresnis, kuris yra „ant bangos“, tikriausiai nereikia nė įrodinėti - juk ir antras referendumas Airijoje, ir nepatvirtinta ES Konstitucija, pakeista sutartimi, ir ES prezidento institucijos įkūrimas bei įgalotinis užsienio reikalams, 143 ambasados įvairiose valstybėse, jau praeitame posėdyje pradėta kalbėti apie kariuomenę ir pan. Taigi stebėkime procesus - manau, kad tarp gero ir efektyvaus valdymo - juk ES turi būti valdoma, ki-tu atveju šiame globaliame pasaulyje - ji nebus žaidėjas - bei nacionalinio identiteto ir savigarbos turėti būti tam tikras optimalus santykis.

M.KUNDROTAS: Iš tikrųjų, kai skelbiame, kad ES ar pasauliui būsime įdomūs tikrai būdami savitai, kyla asociacija su Amerikos indėnais. Jie taip pat turi išlaikę tokio kultūrinio tapatumo ženklus, pakeičius prekiaujama tomahaukais, dažytų plunksnų kepturėmis. Kai mes kalbame apie kultūrą, susidaro įspūdis, kad mes tarsi turime stengtis būti

kažkam įdomūs, lyg tai apskritai būtų kultūros tikslas. Tarsi mūsų kultūra yra kažkoks rinkos objektas ir mes turėtume su kuo nors konkuruoti visais šiais dalykais. Tai nu-teikia truputį nejuokiai.

Kultūra nėra vien tik estetiniai formalūs dalykai. Galime prisiminti, kaip Sovietų Sąjungoje įvairios partinės delegacijos, partiniai renginiai neapsieidavo be tautinių kostiumų, tautinių dainų, pas partinį sekretorių ateidavo mergaitės su duonos kepalukuku... Drįsčiau pasakyti, kad ne tai yra kultūros esmė. Kultūra yra tam tikrų vertybių konstruktas. Ir būtent kalbant apie vertybes ES, tendencijos kelia didelį nerimą - ne tik kultūros, bet ir politikos lygmenyje. Jeigu kalbame apie ES kaip apie skirtingų vienybę, galėtume vien tikrai palyginti su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, kur vienoje valstijose homoseksualizmas laikomas kriminaliniu nusikaltimu, o kitur leidžiamos netgi homoseksualios santuokos...

A.LYDEKA: Gediminai, jūs visiškai teisingas, kad Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja ar EP dirba visai skirtingais principais, lygiai taip pat, kaip skirtingai dirba NATO Parlamentinė Asamblėja ar ESBO Parlamentinė Asamblėja. EP yra vienintelė institucija, kuri tiesiogiai renkama visų piliečių visoje ES, tad neįmanoma, kad būtų atstovaujama nacionaliniu principu. Ir tai yra gerai, kad taip yra. Tai tas pats kaip nacionaliniame parlamente: jeigu kamiečiai išrinko devynis Seimo narius, tai jie dirba tik Kaunui nesirūpindami visa Lietuva. Visa kaip valstybė. Arba Skuode išrinktas parlamentaras rūpintis tik Skuodu, bet nesirūpin-tų Panevėžiu ar Šiauliais. Tai būtų labai negerai ir neteisingas principas. Taip pat su EP - jis dirba visai Europai, matydamas problemas, aktualias, keliamas įvairių valstybių, įvairių politinių grupių, įvairių ideologijų per frakcijas - tuomet ir diskutuojama, kalbama bei sprendžiama.

Aš jokių būdu nesutikčiau, kad nacionalinis Seimas nebeatlieka vaidmens arba Lietuva kaip valstybė turi mažesnę vaidmenį. Tikrai taip nėra. Priėmus Lisabonos sutartį ir kai įsigaliojus subsidarumo principui yra pakylėtas į dar aukštesnį lygmenį, t.y. kiekvienai valstybei, tarp jų ir tokiai nedidelė ES valstybė kaip Lietuva, priimant bet kokį teisės aktą gali vaidinti dar didesnę vaidmenį, t.y. padyti įtaką tiems procesams, pradadant nuo pirminių žingsnių, kai dar yra tik „žalioji“ knyga, tam tikros tezės numatomos, baigiant „baltąja“ knyga, pereinanti iki konkrečių direktyvų. Tai yra ilgos diskusijos, ir kiekvienas nacionalinis parlamentas, nacionalinės įvyriausybės teikia aiškas pasiūlymus - ne išim-

kad jis yra Lietuvos atstovas, bet visos tendencijos yra tokios, kad jeigu eisime taip į priekį, tai mūsų ir neliks.

Prisiminkite, kai ėjome nepriklausomybės link, tai nuvažiavę Lietuvos deputatai protestuodami pakildavo ir išeidavo. Man teko Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje matyti tokį atvejį, kai Rumunijos atstovai dėl nepalankių išvadų dėl CZV kalėjimų pakilo ir išvažiuo namo... Ar gali toks dalykas atsitikti EP? Kai tarpusavyje matome tiek daug nesuisekančių žmonių, kurie orientuoti daugiau į frakcijas, komitetų darbus?

M.KUNDROTAS: Ar Šveicarija yra izoliuota? Ji nepriklauso ES, kuri neseniai referendumu balsavo prieš įvairių imigracinių kultūros elementų priėmimą. Ji nėra izoliuota šalis. Kodėl mes remiamė vien kokia Albanija arba Šiaurės Korėja, kai kalbame apie suverenias valstybes?

R.PAKSAS: Arminai, kaip iš vadovėlio pasakėtė, bet žinote - nėra jokių prieskonių... Taip, taip turėtų būti, kaip pats sakai. Tai būtų idealu. Bet, deja, taip nėra. Kai Vokietijai reikia kokio nors klausimo, kaukšteli 50 ar 100 rankučių, ir tas klausimas sprendžiamas. Jeigu Italijai irgi ko nors reikia, pakeliama ir nusprendžiama. Jeigu kokioms nors mažesnėms valstybėms reikia, tai, žiūrėk,

tyt yra ir Lietuva. Tė pasilymai, kurie mums yra svarbūs, priimtini, paskui ir atsispindi tuose bendruose dokumentuose. Pavyzdys - Stokholmo programa, apie kurią dabar plačiai diskutuojama tiek Lietuvoje, tiek kitose ES valstybėse. Jų numatytas šeimos apibrėžimas, t.y. kalbant apie pagėgėlius, apie imigrantus, apie tai, kas yra šeima. Juk skirtingos valstybės skirtingai supranta šeimą. Vienur tai yra tik mama, tėtis ir vaikai, kitur tai yra ir seneliai, dar kitur - tetos, dėdės ir pan. Kur ta riba? Kam leis susijungti? Kokiai leis susijungti emigrantų šeimai? Lietuva laikosi labai siauro apibrėžimo šiuo klausimu, palyginti su kitomis - silpnesnėmis demokratinėmis ES valstybėmis. Mes tą poziciją išskėme ir kartą, ir antrą, ir šiandien tai yra įtraukta į jau rengiamą programą, kad tą apibrėžimą reikia palikti valstybėms, kurios nori kitaip traktuoti pagal savo nacionalinės teisės aktus. Galima tokių pavyzdžių rasti labai daug.

Tai svarbu nuo pačių politikų ir jų požiūrio - ar jiems svarbu atstovauti savo valstybei, ar jiems svarbios mūsų vertybės ir interesai. Tačiau aš jokių būdu nesutiksiu su mintimi ir atspirašu, gal žiaurakai pasakysiu, bet ištarisiu: kaip reikia nemylėti Lietuvos, kad šiandien būtų propaguojama Lietuvoje kažkokia uždarmo politika. Kad mes turime užsidaryti ir nežiūrėti bendru tendencijų, kurios egzistuoja tas tik mums artimiausiose kultūrose ir religijose. Juk dabar pasaulis tapo toks mažas, ir kiekviena idėja ir naujovė labai greitai pasiekiami. Norėdami nuo to atsiriboti, mes turime užsidaryti už labai aukštos geležinės tvoros. Kaip reikia nemylėti Lietuvos, kad būtų propaguojama tokia izoliacijos idėja?

M.KUNDROTAS: Ar Šveicarija yra izoliuota? Ji nepriklauso ES, kuri neseniai referendumu balsavo prieš įvairių imigracinių kultūros elementų priėmimą. Ji nėra izoliuota šalis. Kodėl mes remiamė vien kokia Albanija arba Šiaurės Korėja, kai kalbame apie suverenias valstybes?

R.PAKSAS: Arminai, kaip iš vadovėlio pasakėtė, bet žinote - nėra jokių prieskonių... Taip, taip turėtų būti, kaip pats sakai. Tai būtų idealu. Bet, deja, taip nėra. Kai Vokietijai reikia kokio nors klausimo, kaukšteli 50 ar 100 rankučių, ir tas klausimas sprendžiamas. Jeigu Italijai irgi ko nors reikia, pakeliama ir nusprendžiama. Jeigu kokioms nors mažesnėms valstybėms reikia, tai, žiūrėk,

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

Man kyla klausimas - ką jūs keliolika net ir susivieniję galite padaryti prieš tuos 785 kitus parlamentarai

ir nenusprenžiam... Ir neišeina taip. Todėl aš noriu pasakyti, kad šalia tų paprastų deklaruojamų tiesių reikia matyti ir realy gyvenimą, ir tame realy gyvenime reikia ginti savo valstybės, savo piliečių interesus ne žodžiais, bet konkrečiais darbais ir veiksmais. Ką aš noriu pasakyti? Aš noriu grįžti prie labai bjauraus dalyko Lietuvoje - antrojo bloko uždarymo. Šalčiausių metų naktį uždarėme savo elektrinę, praradome pinigus, negeneruojame energijos, pakėlėme kainas, neturime saugyklių, neturime generatorių, perkame iš rusų elektrą, perkame dujas, pelnai didžiausi, „otkatai“, matyt, irgi neblogo... Patekęs į EP aš gal kokius 3-4 pareiškimus padariau, klausimus uždaviau ir supratau esmę tik savo pasakymais pokalbyje su Barozu (Jose Manuel Barroso - red. past.). Remiantis Europos Tarybos reglamentu, mes turime teisę pratešti atominės darbų iki 2012 m., jeigu neturime saugyklių, t.y. sumažėja branduolinių saugumas, ir jeigu trūksta energijos. Barozo atsakymas buvo toks: taigi jūs įsipareigojote, ir tai daroma dėl branduolinio saugumo. Tai reiškia, kad jis nesupranta, apie ką yra kalbama. O tai reiškia, kad nė vienas ministras, nė vienas premjeras, nė vienas prezidentas nesugebėjo net išnėmsi ES vadovams, kad mes tokią teisę turime ir uždarydami ją mes darome žalą ne tik Lietuvai, bet ir visai ES. Štai apie ką aš kalbu. Politinio staburo neturėjimas arba tas prakaitas lietuviškas nuolankumas visose sferose, ar tai būtų kultūra, ar tai būtų ekonomika, ar tai būtų politika, daro mums didžiulę žalą.

Mažytė Airija parodė visai ES, kad tai galima padaryti, ir išsiterėjo iki gyvenimo pabaigos komisaro postą, išsiterėjo visokių lengvatų ir parodė, kas jie tokie yra. Prancūzai, olandai taip pat parodė. O mūsų valstybė pirmoji Seime ratifikavo šitą procesą. Kokia buvo reakcija į tai? Visi buvo labai nustebę, kad mes nesigilindami, nediskutuavę, nepasitarę su žmonėmis tai padarėme. Mums reikia ginti savo interesus.

G.JAKAVONIS: Pacituosiu šviesaus atminimo Gintarą Beresnevičių, kuris 2003 m. parąšė tokią įdomią knygą „Imperijos darymas“. Būdamas europoskeptikas, jis pasakė, kad mes neturėjome būti išeities ir mes jau seniai buvome praradę nepriklausomybę per bankus, per įvairius ekonominius objektus, bet jeigu jau mes esame ten, tai reikia ten eiti pakonoti už savo valstybę, reikia

Rolandas PAKSAS
Sveičias

Jeigu mes tik keiksime tą sistemą, tai ir būsime tik niurzglių tauta. Kad darytume, reikia turėti tikslą

E.MALDEIKIS: Antrindamas Rolandai, noriu pasakyti, kad pagrindinė Lietuvos problema - ji, kaip valstybė, per dvidešimt metų nepadarė nė vieno tarptautinio projekto... Suraskite nors vieną nepri-vatų... Aš neradau...

Is kur tai riba? Kam leis susijungti? Kokiai leis susijungti emigrantų šeimai? Lietuva laikosi labai siauro apibrėžimo šiuo klausimu, palyginti su kitomis - silpnesnėmis demokratinėmis ES valstybėmis. Mes tą poziciją išskėme ir kartą, ir antrą, ir šiandien tai yra įtraukta į jau rengiamą programą, kad tą apibrėžimą reikia palikti valstybėms, kurios nori kitaip traktuoti pagal savo nacionalinės teisės aktus. Galima tokių pavyzdžių rasti labai daug.

A.LYDEKA: Galiu pasakyti, kad pirmoje dirbusioje delegacijoje EP mes turėjome oficialią delegaciją. Net buvo išrinktas pirminkinikas, aš turėjau garbės būti pavaduotoju. Nuolat rengdavome posėdžius ir tardavomės dėl savo interesų. Tai nėra įforminta, o kaip tas bendradarbiavimas vyksta šiandien - jau Rolandas atsakys.

R.PAKSAS: Mano supratimu, narystė ES yra priemonė sukurti kitokią gyvenimą savo valstybei - turtingesnę, saugesnę, gražesnę, laimingesnę ir pan. Priklausu nuo to, kokią matai perspektyvą Lietuvai. Bet narystė tą galimybę duoda.

Bet aš vėl grįžtu prie to pra-keikto lietuviško nuolankumo. Mes negalime savo tikslų pasiekti, nes jų tiesiog nesiekiame. Pirmas lietuvių politikų bruožas - neprieštarauti niekam, tik greičiau nulenkti galvą, nulenkti kelius, stuburą ir sutikti su viskuo, kas pasakyta. Ta pati elektrinė... Taigi atskiruose pokalbiuose Europos politikai sakė - jūs, rupūžės, susitar- kait tarpusavyje, pasakykite savo nuomonę, mes taip ir padarysime, kaip jūs norėsite, nes tokios galimybės yra. Bet nėra susitarimo - vieni nori daugiau dujų nupirkti, kiti nori daugiau pinigų, bet bijo atsakomybės ir pan.

Dabar dėl susitarimų. Aš, kiek bendrauju su mūsų europarlamentarais, nematau problemų kalbėti ir susitariti nacionaliniais klausimais. Tiesa, išskyrus Igalnią, dabar tokie ir nebuvo. Aš sau ir kolegomos kelių kas didesnius uždavinius - susitariti ne tarpusavyje, o kad mes susitartume dėl Baltijos jūros regiono. Kad šie europarlamentarai susitartų. Juk kiek mes turime kalbame apie elektros jungtį? Kiek kalbame, o kaip stovime vietoj, taip stovime. Kalbame apie „Rail Baltica“ - stovime vietoj. Šnekame apie dujotiekį ir natotiekį - stovime vietoje. Čia yra mūsų valstybės valdymo problemos, deja, ne ES. Pasikeičia politinė valdžia ir vėl prasideda aiškkinimasis, kodėl buvo nepadarytas ir tas. Igalnią uždarėme, o tiltą dar tebetiesiame...

Eugenijus MALDEIKIS
Sveičias

Mes turime patys savo vietą rasti, bet prieš tai turime patys sau atsakyti - ką mes čia Lietuvoje kuriame

E.MALDEIKIS: Antrindamas Rolandai, noriu pasakyti, kad pagrindinė Lietuvos problema - ji, kaip valstybė, per dvidešimt metų nepadarė nė vieno tarptautinio projekto... Suraskite nors vieną nepri-vatų... Aš neradau...

Is kur tai riba? Kam leis susijungti? Kokiai leis susijungti emigrantų šeimai? Lietuva laikosi labai siauro apibrėžimo šiuo klausimu, palyginti su kitomis - silpnesnėmis demokratinėmis ES valstybėmis. Mes tą poziciją išskėme ir kartą, ir antrą, ir šiandien tai yra įtraukta į jau rengiamą programą, kad tą apibrėžimą reikia palikti valstybėms, kurios nori kitaip traktuoti pagal savo nacionalinės teisės aktus. Galima tokių pavyzdžių rasti labai daug.

A.LYDEKA: Europos vienijimais reikalingas ne tam, kad būtų sunaikintos tautos ir kultūros, o tam, kad jos būtų išsaugotos, tad nemašykime šio pagrindinio principo. Tam ir reikalinga bendra sistema, kad galėtume kryptingai spręsti visas problemas. Atsijokime pelus nuo grūdų.

R.PAKSAS: Viskas priklauso nuo mūsų pačių. Aš dar kartą sakau - jeigu mes neginsime savo interesų, savo valstybės, niekas kitas jų interesų neapgins. Egzistuoja visos reikiamos formos ir turinys pačiame Briuselyje - ir kalbos, ir kultūros... - bet po gulinčių akmeniū net vanduo neteka. Tam reikalingos mūsų visų pastangos.

Reikalinga Lietuvos strategija, kurioje matytųsi, kaip mes atrody-sime po 20 metų, po 50 metų - bus šiame lopinėlyje lietuvių kalba kalbama ar jau nebebus, koki produktą mes gaminsime, ar mes būsime kažkokia tauta, kuri kitus aptarna- nus, ko mes siekiame ir pan. Atsakykite man dabar, koks yra Lietuvos tikslas po 20 metų? Koks?

G.JAKAVONIS: Pacituosiu šviesaus atminimo Gintarą Beresnevičių, kuris 2003 m. parąšė tokią įdomią knygą „Imperijos darymas“. Būdamas europoskeptikas, jis pasakė, kad mes neturėjome būti išeities ir mes jau seniai buvome praradę nepriklausomybę per bankus, per įvairius ekonominius objektus, bet jeigu jau mes esame ten, tai reikia ten eiti pakonoti už savo valstybę, reikia

Kalbant apie pačią perspektyvą, mano giliu įsitikinimu, globalizacijos procesas stipriai važiuoja į priekį. Ar tai yra gerai, ar blogai - tegul kiekvienas sprendžia. Mano supratimu, šitas procesas yra nebegrįžtamas ir jis vyksta tokiu greičiu, kad mums, Lietuvai, reikia tik su-

Arminas LYDEKA
Sveičias

Kaip reikia nemylėti Lietuvos, kad šiandien būtų propaguojama kažkokia uždarmo politika?

gebėti juo pasinaudoti ir gauti maksimalius dividendus iš to.

Bet kokių atveju mūsų delegacijoje yra įvairiai manančių atstovų, kurie net tiki, kad tas globalizacijos procesas yra naudingas Lietuvai. Aš turiu kitokią nuomonę ir ją ginu. Kuris iš mūsų teisingas - parodys ateitis.

M.KUNDROTAS: Aš manau, kad problema vis dėlto yra sistemine, kaip aš ir sakiau, ir nebūčiau linkęs sutikti su mintimi, kad sistema gera, tikrai žmonės blogi. Manau, kad žmonės yra ir bus skirtingi. Bet jeigu mes neapsisprėsime, kas vis dėlto yra aukščiau - ar aukščiau yra nacionalinė mūsų valdžia, kuri galbūt šiek tiek daro įtaką Europos institucijoms, ar vis dėlto aukščiau yra Europos institucijos, kurios diktuoja mūsų nacionaliniam Parlamentui, nacionalinei Įvyriausybei, kaip mes turime priimti įstatymus, kokias turime įvesti normas ir pan. Nusistatykite vis dėlto koncepciją.

A.LYDEKA: Manau, kad sistema yra gana tobula - ji yra demokratiška ir gerbiama žmogaus teises. Tai vertybės, dėl kurių mes visi stengiamės. ES gelbsti išsaugant nacionalines vertybes, kultūros paveldą - ne truko, o gelbsti. Jeigu mes patys nesugebame tuo pasinaudoti, tai jau yra mūsų vidaus problema.

E.MALDEIKIS: Europa kuria dar tik pati save, patį modelį. Nėra analogų tokioj istorijoje. Tad diskusijos įvairiais lygmenimis vyksta. Tas modelis nėra fiksuotas, ir mes matome, kokių ryškių pokyčių įvyko pačioje Europoje per pastaruosius 50 metų. Nėra analogų. Visas pasaulis sako, kad tai yra unikalus darinys - blogas, geras, mes galime visaip vertinti. Tai interesų raizgalinė toms kovoms, kurios vyksta. Mes turime patys savo vietą rasti, bet prieš tai turime patys sau atsakyti - ką mes čia Lietuvoje kuriame. Tada ir patys žinosime, ir kiti mūsų žinos. Šiandien mes blaškomės ir nelabai galime pasakyti, ar kuriame tautinį valstybę, ar kapitalistinę.

R.PAKSAS: Pažiūrėkime - dabar pilna sniego. Vieni keikiame kelinukus, o kiti imame į rankas kastuvą ir atsisakame savo kiemą. Jeigu mes tik keiksime tą sistemą, tai ir būsime tik tokia keikianti niurzglių tauta, bet nieko nepadarysime. O kad darytume, reikia turėti tikslą, ką daryti.

Nesutinkate? Diskutuokime!
www.respublika.lt

Marius KUNDROTAS
Sveičias

Turėtume sau atsakyti: ar ES yra kažkokia unifikuota erdvė, ar vis dėlto skirtingų valstybių konglomeratas?

4-a *Vasario*

1746 m. Baltarusijos Merečovščiznos kaime gimė Tadas Kosciūška, Lenkijos ir Lietuvos 1794 m. sukilimo vadas.

1999 m. Seime pirmą kartą surengta Vyriausybės valanda. Parlamentarams suteikta galimybė klausinėti ministrą pirmą kartą ir ministrus. Ši procedūra perimta iš Didžiosios Britanijos Parlamento.

2003 m. kardiochirurgas **Vytautas Sirvydis** apdovanotas Estijos Raundonojo Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu.

2005 m. į pirmąjį savo koncertą klausytojus pakvietė naujas kolektyvas - Kauno simfoninis orkestras, jis kartu su Kauno valstybiniu choru atliko kompozitoriaus Giedriaus Kuprevičiaus premjerinę simfoninę uvertiūrą "Orkestro gimimas".

5-a *Vasario*

1989 m. išleistas pirmasis legalus žurnalo "Katalikų pasaulis" numeris, redaguotas kunigo Vaclovo Aliulio.

1989 m. Vilniaus arkikatedra pašventinta ir perduota tikintiesiems.

2003 m. Havajuose vykusiame pasaulio galiūnų čempionate 27 metų biržietis **Zydrūnas Savickas** užėmė trečią vietą.

6-a *Vasario*

1937 m. iš Antverpeno į Klaipėdą laivu atgabenti 35 varpai, skirti Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus bokšto karilionui.

2005 m. didžiausia pasaulio klasikinės muzikos įrašų kompanija "Naxos" išleido Osvaldo Balakausko "Requiem", skirtą vieno iškilniausių Lietuvos diplomatų - **Stasio Lozoraitis** atminimui ir pelniusių kompozitoriui Nacionalinę premiją.

7-a *Vasario*

1933 m. įkurta Kauno konservatorija, tapusi Lietuvos muzikos akademijos pirmtake.

2002 m. Stasio Raštiko puskarininkių mokykla Kaune išleido pirmąją atsargos karininkų laidą.

2004 m. Lietuvos operos bičiulių draugija 2003 m. "Kipro" apdovanojimą skyrė Nacionalinės premijos laureatui, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistui **Vytautui Juozapaičiui**.

8-a *Vasario*

1260 m. prasidėjo Herkaus Manto vadovaujamas prūsų ir lietuvių sukilimas prieš vokiečių ordiną.

1576 m. prisiekė Lenkijos karaliumi ir Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu išrinktas Steponas Batoras.

1984 m. Sarajeve prasidėjo žiemos olimpinės žaidynės, kuriose po 56 metų pertraukos dalyvavo sportininkas iš Lietuvos - biatlonininkas **Algimantas Salna**.

9-a *Vasario*

1864 m. suimtas vyriausiasis Lietuvos sukilėlių vadas Konstantinas Kalinauskas. Po mėnesio Vilniuje jis buvo pakartas.

1991 m. pradėta gyventojų apklausa dėl Lietuvos nepriklausomybės. 76,4 proc. Lietuvos gyventojų buvo už nepriklausomą ir demokratinę Lietuvą.

2002 m. Solt Leik Stityje (JAV) atidarytos XIX žiemos olimpinės žaidynės. Jose dalyvavo aštuoni Lietuvos sportininkai.

10-a *Vasario*

1990 m. Kremliuje TSRS liaudies deputatas **Algimantas Čekuolis** įteikė JAV valstybės sekretoriui Džordžui Beikeriui (George Baker) Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio memorandumą dėl Baltijos šalių nepriklausomybės.

1993 m. kandidatas į prezidentus Stasys Lozoraitis paskelbė Politinės santarvės aktą, kuriuo visos politinės partijos buvo kviečiamos susitarti dėl plačios koalicijos vyriausybės sudarymo.

ŽALGIRIS

Nr. 47

Jei garsus mūsų šalies dainius 56 m. Virgis Stakėnas prieš keletą dešimtmečių būtų sutikęs uždainuoti rusiškai, to meto sovietų estrados šuliai iš šiauliečio būtų nulipdę kažką panašaus į legenda tapusį rusų atlikėjų Valerijų Leontjevą. Dainuoti rusiškai atsisakęs tuometis jaunuolis V. Stakėnas netapo V. Leontjevu, tačiau tapo ir užsienio žinomą Lietuvos kantri muzikos žmogumi.

Paprašytas pasirodinti SAVO valstybės viziją, V. Stakėnas pasirinko tris ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO manifestų teiginius, virtusius klausimais, tačiau užtikrino: visus atsakymus galima rasti ir naujausioje jo baladėje "Priklausomybė".

- MŪSŲ Valstybėje viešojoje erdvėje vyrų kalba yra lietuvių kalba, JŲ Valstybėje, labiau nei tarybiniais metais rusų, dominuoja anglų kalba.

- Mūsų kalba yra lietuvių kalba, ją mes privalome puoselėti ir saugoti, ją kalbėti. Kalbėjime lietuviškai, bet mokėjime ir kitų kalbų. Bene prieš dvidešimt metų, kai pirmą kartą važiuavau į Vakarus, savaitę gyvenau Olandijoje. Angliškai mokėjau "valdiškai", rusiškai mokėjau gerai, bet rusiškai su manimi niekas nekalbėjo. Tada sukūriau tokią sentenciją: "Keičiu Lenino kalbą į Lenino kalbą".

SU ŽALGIRIU - UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

V. Stakėnas: "MANO Lietuva atsigręžtų į dvasines vertybes"

Svarbu nenukrypti į kraštutinumus, nes jie - ir vienas, ir kitas - kenkia.

Tikrai nemėnu, kad angliškas lietuviškos muzikos grupės pavadinimas turi įtakos jos atliekamos muzikos skambėjimo svariui. Bet yra taip manančiųjų... Yra ir atlikėjų, kurie sako, kad tikrasis bliuzas gali skambėti tik angliškai. Manau, kad bliuzas gali skambėti ir lietuviškai, tik reikia mokėti jį dainuoti. Aš dainuoju kantri muziką, kuri yra amerikietiška, tačiau nesu amerikietiško kantri atstovas.

Dainuoju ir tekstus kuriu lietuvių kalba. Todėl mano atliekama muzika yra lietuviškas kantri arba, kaip aš jį vadinu, "klumpių kantri". Gal 1979-aisiais sovietų estrados šuliai pakvietė mane koncertuoti į vieną tuometės Centrinės televizijos laidą. Beje, toje pačioje laidoje debiutavo ir vėliau žvaigždė tapęs Valerijus Leontjevas. Tada jis buvo nedrąsus provincijos artistas ir nusigandęs iš peliukas sėdėjo kampe. Po mano pasirodymo sovietų pramogų verslo atstovai man pasiūlė sukurti rankomis - dainuoti jų dainas rusų kalba. Sako, jei dainuos, iš tavęs padarysime žvaigždę. Net nesvarstiau to pasiūlymo, nes man atrodo svetima dainuoti kažkieno dainas, ir dar nelietuviškai... Ir aš dėl to netapau Valerijumi Leontjevu... Tačiau tikrai nežinau, kodėl aš pats, kai man būna labai blogai, nusikeičiu rusiškai.

Maskvoje teko lankytis ir po sąjūdinių laikais. Žiūriu: stovi ten toks krantomosios gu-

mos kioskelis, o prie jo pritvirtintas pavadinimas, susidedantis iš trijų angliškų žodžių. Klausiu maskviečių, ką čia reiškia. Sako, kas nežino, vien iš nesuprantamo pavadinimo pagalvos, kad čia rimta firma. Man tai atrodo juokinga.

Tačiau kartais juokas ima ir iš mūsų pačių. Pavyzdžiui, kai kas nors kompaktinę plokštelę Lietuvoje ima ir pavadina duomenų laikmena arba kompiuterio monitorių vadina vaizduokliu. Ar neperlenkta lazda? Jeigu mūsų šalyje naudotini pripažįstami tokie labai drąsūs ištiktukai kaip "pyst!", tai gal pripažinkime ir kitus dalykus, - dar nesutikau nė vieno žmogaus, kuris kompiuterio monitorių vadintų vaizduokliu! Žinoma, mums reikia saugoti savo kalbą, tačiau derėtų paieškoti tinkamo kompromiso.

- MŪSŲ Valstybėje brangus būtų kiekvienas pilietis, JŲ Valstybėje piliečiai yra pigi darbo jėga, kuri galiausiai priversta emigruoti.

- Manęs dažnai klausia, ar aš nenorėčiau gyventi kitoje šalyje. Turiu labai daug atsakymų į šį klausimą, bet pagrindinis yra toks: mano šalis yra ČIA, aš noriu gyventi ČIA... Bet noriu turėti ir nuolatinių bilietėlių į kitas šalis, kad bet kada galėčiau ten nuvažiuoti, pasisemti kitų šalių kolegų muzikantų sukauptos profesinės patirties ir vėl grįžti į SAVO Lietuvą. Ir dar noriu, kad mano šalis bent šiek tiek labiau ma-

ne mylėtų, gerbtų ir vertintų: ne mane asmeniškai, bet kiekvieną savo pilietį. Nes protų nutekėjimas iš Lietuvos yra kolosalus. Nemanau, kad iš Lietuvos pabėgo patys prasčiausi. Iš tikrųjų netenkame labai daug gerų mokslininkų, labai daug gerų sportininkų, menininkų. Nes Lietuva negali sumokėti tiek, kiek vertas jų talentas. Kažkas turi atsitikti, kad žmonės labiau atsigręžtų į dvasines vertybes. Mane Lietuvoje laiko daug kas: mano šeima, mano namai, mano senstantys tėvai, mano aplinka, mano draugai, mano muzika. Kurią aš dainuoju čia, bet noriu ją dainuoti ir užsienyje.

Prieš šventes lankiausi Jungtinėse Valstijose, Kanadoje, kur per pusketvirtos savaitės nuvažiuavau beveik keturis tūkstančius mylių. Ten surengiau septynis koncertus vietos lietuviams. Publika buvo įvairi: ir pasitraukusieji iš Lietuvos tarpukariu, ir po karo, ir vadinamieji trečiabanginiai, iš Lietuvos pasitraukę jau atkūrus mūsų šalies nepriklausomybę, ir jų vaikai, gimę jau emigracijoje.

Nebūsiu originalus, bet pasakysiu, kad lietuvių nutautėjimas vyksta. Užsienyje - suprantu kodėl. Bet negaliu suvokti, kodėl tokia rizika egzistuoja ir Lietuvoje.

- O kokia būtų JŪSŲ paties Valstybė? Kuo ji skirtųsi nuo JŲ Valstybės?

- Atsakymas glūdi šioje pasakoje. Sykį daržovės susiginėjo, kuri iš jų svarbesnė. Morka sako: "Aš turiu labai daug karotino, aš sveika", burokas sako: "Aš esu labai raudonas ir padėdu gamintis kraujo kūneliams", kiekvienas giria save. O paskui visi atsuka į svogūną ir klausia: "O tu? O tu? Tu smirdi!" Suniekino visi tą svogūną. Ir ką? Atėjo šeiminiškė prisirinkti daržovių pietums. Parsinešusi daržovės paėmė morką, nuvalė ją, dėdė į puodą, tą patį daro su kitomis daržovėmis. Ateina svogūno eilė. O svogūnas išsigando, kad jis smirda ir dėl to nepateks ant vaišių stalo. Baimindamasis būti paniekintas jis užgniauzė savo kvapą. Šeiminiškė paėmė, pavartė jį rankose, paustė. Sako: "Vargšelis, jokio kvapo nėra, tikriausiai sugedęs". Ir išmetė į paplavų kibirą. Čia ir atsakymas - turėkime kiekvienas savo kvapą ir jo nesigėdykime. Nesistenkime būti kitokie, nei esame.

Aš NORIU gyventi Lietuvoje, nors problema čia ir daugėja. MANO valstybėje Lietuvos krepšinio komandos galėtų turėti visus geriausius SAVO sportininkus, pensininkai galėtų išvažiuoti atostogauti į Egiptą, mokytojas galėtų nueiti su šeima paplūsti į restoraną, menininkai spaudus dėmesio sietų ne skandalais, o kūryba. MANO Lietuva atsigręžtų į dvasines vertybes. Aš noriu tiek daug, bet kartu tai visai mažai. Niekas mums to veltui neduos, reikia patiems įdėti daug trūso.

Priklausomybė

Šiandien. Dabar.

Dar teberūpi

Apimt, surinkt,

Išsaugot turi.

Dangaus, šviesos,

Žemės gelmės

Išei ieškot -

Bet ar padės?

Ką pasiūlyt priklausomybei

Nuo likimo gydyt?

Ką pasiūlyt viską turint -

Nebent gyvenbe...

Ką rodo, ką rašo -

Apkalba žmonės.

Žinutė iš pašto -

Dievo malonė.

Triskart pasverk

Prieš nustebimą.

Gerai darai,

Bet pyktis ima.

Ką pasiūlyt priklausomybei

Nuo likimo gydyt?

Ką pasiūlyt viską turint -

Nebent gyvenbe...